

Handlingsplan

Gullspångs kommun

Handlingsplan mot våld i nära relationer

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och paragraf: 2016-06-20, §113

Dokumentansvarig: Vård- och omsorgschef

Gäller från: 2016-06-20

Diarienummer: KS 2016-65

**GULLSPÅNGS
KOMMUN**

Innehåll

Handlingsplan mot våld i nära relationer	1
Innehåll	2
Handlingsplan mot våld i nära relationer	4
Inledning.....	4
Mål	4
Definitioner	5
Närstående	5
Hedersrelaterat våld och förtryck	5
Våld i nära relationer	5
FREDA	6
Kommunens ansvar och aktuell lagstiftning	6
Aktuell lagstiftning.....	6
Författningar och allmänna råd från socialstyrelsen	7
Uppsökande och förebyggande arbete	8
Information/utbildning	8
Rutiner	8
Handläggning och insatser	10
Råd och stöd	10
Tillfälligt boende	10
Ekonomiskt bistånd	11
Utväg Skaraborg	11
Samverkan	11
Intern samverkan	12
Extern samverkan	12
Säkerhet	13
Hot- och riskbedömning	13
Sekretesskydd	13
Kvalitetssäkring.....	14
Uppföljning	14
Kartläggning.....	14
Metodutveckling.....	14
Andras ansvar	15
Sjukvårdens ansvar.....	15
Polisens ansvar	15

Åklagarens ansvar	15
Migrationsverkets ansvar	15
Förskolan och skolans ansvar.....	15
Folktandvården.....	16

Handlingsplan mot våld i nära relationer

Denna handlingsplan ersätter tidigare riktlinjer och handlingsplan för socialtjänsten i Gullspång kommun, utarbetad juni 2005 jämte reviderade riktlinjer 2010. Fr.o.m 2015 10 samverkar Mariestads, Törebodas och Gullspångs kommuner via en gemensam samordnare mot våld i nära relationer och ifrågavarande plan baseras på den handlingsplan som Töreboda kommun tog fram i början av 2015.

Inledning

Den 1 oktober 2014 trädde nya föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer i kraft. Författningen gäller för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Syftet med den nya författningen är att höja kvaliteten i stödet till våldsutsatta barn och vuxna samt barn som bevittnat våld och att stödja våldsutövare att upphöra med våldet. De nya föreskrifterna och allmänna råden ersätter Socialstyrelsens allmänna råd (2009:22) om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Socialstyrelsen har i samband med de nya föreskrifterna och allmänna råden även reviderat handboken ”Våld”

Handboken är ett komplement till föreskrifterna och de allmänna råden om våld i nära relationer. Den nya författningen, och således även handboken, omfattar en vidare målgrupp än de tidigare allmänna råden. Här avses vuxna kvinnor och män som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående samt barn som utsatts för eller bevittnat våld av eller mot närstående. Den nya författningen innehåller även allmänna råd om stödet till våldsutövare.

Mål

- De som utsätts för och utövar våld samt barn som kan ha bevittnat våld i nära relationer ska erbjudas skydd, råd och stöd. Barnperspektivet ska särskilt beaktas.
- Socialnämnden ska:
 - tillse att personalen har god kompetens om våld i nära relationer.
 - se till att arbetet mot våld i nära relationer sker i en strukturerad samverkan.
 - bevaka att det finns en samordnare i arbetet mot våld i nära relationer.
 - verka för förebyggande insatser mot våld i nära relationer.
 - uppmärksamma särskilt utsatta gruppers särskilda behov på grund av exempelvis ålder, etnicitet, hedersrelaterat våld och förtryck (HVF), sexuell läggning, funktionsnedsättning eller missbruk och beroende
 - samordna socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer i samarbete med Utväg.
 - samverka med relevanta organisationer inom den frivilliga sektorn.
 - bedömningsmetoden FREDA ska vara implementerad senast under kv. 1 2016

Revidering av handlingsplanen ska ske vid behov.

Definitioner

Närstående

Utgångspunkten för om någon ska betraktas som närstående eller inte är om det finns en nära och förtroendefull relation mellan den som utövar våldet och den som utsatts för brottet.

Exempelvis omfattas makar, sambor, pojk-flickvänner, föräldrar, syskon, föräldrar, familjehemsföräldrar, moroch farföräldrar, mosttrar, fastrar, morbröder, farbröder, barn och barnbarn eller andra personer som den våldsutsatta har en förtroendefull relation med.

Bedömningen av vem som betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet (prop. 2006/07:38 s.46)

I bestämmelsen görs ingen skillnad på om det är en man eller en kvinna som begår brottet.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Det finns ingen enhetlig och vedertagen definition av hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialstyrelsen och Länsstyrelsen har beskrivit våldet som hedersrelaterat när det är planerat, kollektivt sanktionerat och beslutat, i vissa fall kollektivt utövat, och motiverat om en familjs/släkts heder och sociala överlevnad. Ett hederstänkande spelar en avgörande roll, dvs. att kvinnors kyskhet anses vara av grundläggande betydelse för en familjs heder. Personer med bakgrund i en kultur där detta slags hederstänkande spelar en avgörande betydelse behöver inte sympatisera med vare sig idéer om grupper heder framför individens rättigheter eller hedersmotiverad användning av våld. Som i alla situationer där våld förekommer kan våld som utövas med hedersmotiv skilja sig mycket från fall till fall.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) beskriver i sin skrivelse ”För kvinnofrid-mot våld i nära relationer” att hedersrelaterat våld och förtryck, liksom mäns våld mot kvinnor generellt, har sin grund i kulturella föreställningar om kön, makt och sexualitet. I hederstänkandet står föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus. Familjens rykte och anseende ses som avhängigt flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Pojkar samt homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och uttryck kan också drabbas. I sin extrema form kan kontrollen leda till hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Att bryta mot systemet och agera utifrån sina egna val och önskingar ställer höga krav på individen som ibland måste ta avstånd från sin ursprungsfamilj och sina vänner. För att klara det krävs att samhället erbjuder skydd och stöd. Det krävs särskild kompetens för att göra adekvata riskbedömningar av personens skyddsbehov.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett allvarligt brott, ett socialt problem, ett folkhälsoproblem, ett jämställdhetsproblem, ett osynlighetsproblem och ett brott mot mänskliga rättigheter. För att bekämpa våldet behövs insatser på olika nivåer och av olika myndigheter och man behöver vända sig till både våldsutsatta, våldsutövare och till de barn som kan ha bevittnat våldet. Begreppet våld i nära relationer inkluderar olika typer av våld som kan förekomma mellan närstående. I våldsbegreppet inkluderas följande:

- Fysiskt våld, knuffar, slag, sparkar, luggningar, allt som gör ont i kroppen.
- Psykiskt våld, hånfulla kommentarer, försök att styra och bestämma över den andres liv, påtvingad isolering, elakheter etc. Våld mot husdjur.

- Sexuellt våld, alla sexuella handlingar som sker mot någons vilja, gäller även att tvingas titta på när andra har sex, se på porrfilm etc., om det inte sker frivilligt.
- Materiellt våld, att någon slår sönder saker i hemmet, eller gör sönder väggar, dörrar etc.
- Ekonomiskt våld, att exempelvis tvingas ta ansvar för ekonomin utan att få tillräcklig insyn, att någon beställer saker i ens namn som man sedan tvingas att betala, att helt ställas utan pengar.
- Latent våld, att det är en hotfull stämning, exempelvis att visa knytnäven, ”hotet hänger i luften” utan att vara uttalat. Våld i nära relationer skiljer sig från annan våldsbrottslighet då brottet ofta begås i hemmet av en person som den utsatte har eller har haft en nära relation till. Våldet upprepas vanligen och tenderar att öka inom relationen. Denna handlingsplan fokuserar på våld i alla nära relationer. Medvetenheten om att våldet förekommer i alla nära relationer är viktiga vid utformningen av stödet så att alla drabbade kan få del av stöd när behovet finns.

FREDA

FREDA är standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relation. FREDA består av tre standardiserade bedömningsmetoder som är avsedda att användas inom socialtjänstens och andra verksamheters arbete med personer som utsatts för våld. En standardiserad bedömningsmetod definieras i detta sammanhang som ett dokument som består av ett vetenskapligt prövat bedömningsinstrument samt en manual som beskriver prövningen av instrumentet och ger stöd i användningen av bedömningsmetoden. Bedömningsmetoderna utgörs av FREDA- kortfrågor som är ett kort formulär som ger professionella stöd i att fråga om våld.

FREDA-beskrivning som ger en närmare beskrivning av karaktär och omfattningen av våldet en person varit utsatt för, såväl psykiskt, fysiskt och sexuellt våld. Slutligen ingår FREDA farlighetsbedömning som avser att ge en bild av risken för fortsatt våld. FREDA är utgiven av Socialstyrelsen.

Kommunens ansvar och aktuell lagstiftning

Kommunens ansvar för våld i nära relationer styrs huvudsakligen av bestämmelserna i socialtjänstlagen. Andra relevanta lagar är kommunallagen, förvaltningslagen, sekretesslagen, brottsbalken (BrB 3-6 Kap) och Lag om kontaktförbud. FN:s deklaration för mänskliga rättigheter och FN:s barnkonvention är övergripande riktmärken. Socialstyrelsens allmänna råd (SOFS 2014:4) och Socialstyrelsens handbok ”Våld” är ett grundläggande stöd i arbetet med de våldsutsatta. Kommunen är ansvarig för att förutom direkt arbete med målgruppen tillhandahålla uppsökande och förebyggande insatser mot våld i nära relationer. Kommunen är vidare ansvarig för att samverka med andra myndigheter.

Aktuell lagstiftning

5 kap. 11 § SoL förtydligar socialnämndens ansvar för våldsutsatta i nära relationer: ”Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ska också särskilt beakta att barn som bevittnat våld

eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.” (2007:225)

2 kap. 2 § SoL fastställer kommunens yttersta ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

3 kap. 1 § SoL beskriver socialtjänstens uppgift att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, informera om socialtjänsten i kommunen, svara för omsorg och service, upplysningar, råd och stöd, vård och ekonomisk hjälp samt annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

3 kap. 3 § SoL fastställer att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet, att uppgifter ska utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet och att kvaliteten ska utvecklas och säkras.

3 kap. 4 § SoL beskriver nämndens uppsökande verksamhet.

4 kap. 1 § SoL hanterar rätten till bistånd.

5 kap. 1 § SoL beskriver att socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.

5 kap. 11 § första stycket SoL beskriver att till socialnämnden uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

11 kap. 1 § SoL anger nämndens skyldighet att utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

14 kap 1§ Sol den som i sitt yrke kommer i kontakt med barn har en skyldighet att vid misstanke om att ett barn far illa anmäla detta till socialtjänsten.

Författningar och allmänna råd från socialstyrelsen

2014:4 Våld i nära relationer.

2013:1 Ekonomiskt bistånd.

2006:12 Handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga.

2006:5 Dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM, LSS.

Våld – Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer.

Uppsökande och förebyggande arbete

Information/utbildning

Information om kommunens arbete mot våld i nära relationer ska spridas till alla kommunens invånare.

Personal vid individ och familjeomsorgen samt chefer och handläggare/personal inom äldreomsorgen (ÄO), LSS/Socialpsykiatri, skola, fritidshem och förskola ska ha baskunskaper om våld i nära relationer. Detta ska finnas med i introduktionen för nyanställd personal.

Socialnämnden ska kontinuerligt hållas informerad om arbetet mot våld i nära relationer.

Kommunens hemsida ska ha tydlig information i frågan, riktad till enskilda och professionella.

Utväg Skaraborg har ett särskilt ansvar för att sprida information och för att öka kunskapsnivån i regionen när det gäller arbetet mot våld i nära relationer.

Rutiner

All personal inom IFO ska ha läst Socialstyrelsens handbok VÅLD och signerat lista på att de har läst och förstått. Detta ska finnas med i introduktionen av nyanställd personal. IFO-chef ansvarar för uppföljning.

All personal inom IFO ska använda sig av standardiserat bedömningsinstrument FREDA-ortfrågor för att fråga om våld. Genom att frågor om våld ställs ges berörda en möjlighet att berätta om en utsatthet som annars riskerar att förbli okänd för socialtjänsten. Genom att fråga avdramatiseras detta och socialtjänsten kan i högre grad identifiera våld i nära relationer och därefter kunna erbjuda insatser.

Om det inte är uppenbart att en våldsutsatt enbart efterfrågar information, utan behöver någon form av hjälp eller stöd, ska förfrågan hanteras som en ansökan om stöd och hjälp (JO 1987/88 s. 155 och 1997/98 s. 347) och en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL inledas. Risken är annars att våldsutsatta ”informerar bort”. Socialtjänsten får dock inte inleda utredning avseende vuxen person om den enskilde själv inte samtycker, undantag är LVM.

Utredningen på den våldsutsatta vuxna ska innehålla följande:

- Genomföra FREDA-beskrivning som grund för utredningen.
 - Vilket behov den utsatte/a har av stöd och akut hjälp.
 - Våldets karaktär och omfattning.
 - Risken för att den utsatte/a kommer att utsättas för ytterligare våld.
- Genomföra **FREDA riskbedömning**.
 - Hur ser nätverket runt den utsatta/e ut.
 - Vilka behov av stöd och hjälp finns på respektive kort och lång sikt.
 - Om något barn bevittnat våld/utsatts för våld (behöver inte vara egna barn gäller även andras barn). Om barnet är bosatt i annan kommun ska ställning tas till anmälan jml 14 kap. 1 § SoL till bosättningskommun.

Anmälan ska alltid göras till barn/ungdomsgruppen om det framkommer att barn bevittnat våld.

- Erbjudande om hjälp till läkare för att få skador dokumenterade Om en våldsutsatt tackar nej till erbjudna insatser är det väsentligt att det framgår av dokumentationen, vilka insatser hon/han erbjudits och skälen till att hon/han tackat nej. 10 En utredning efter ansökan om bistånd avslutas med ett skriftligt beslut med anvisning om hur det kan överklagas.
- När anmälan om att barn/ungdom under 18 år har bevittnat våld inkommer till IFO ska en utredning jml 11kap 1§ SoL alltid inledas.

Utredning på barn som har bevittnat våld ska innehålla följande: -

- Vilket behov barnet har av stöd och hjälp akut.
- Våldets karaktär och omfattning.
- Hur våldet har påverkat barnet och dess relation till föräldrarna.
- Barnets egen uppfattning om våldet.
- Vardera förälders uppfattning om våldets konsekvenser för barnet.
- Om barnet också blivit utsatt för våld och.
- Vilka behov barnet har av stöd och hjälp på kort sikt och på lång sikt.
- All personal inom IFO ska ha tillgång till tydliga rutiner angående handläggning, dokumentation och bemötande.
- All personal inom IFO ska ha kännedom om kravet på en aktualisering i kommunens datasystem när de möter någon som är utsatt för våld, barn som bevittnat våld samt de som har utövat våld. Detta så att det finns tillförlitlig statistik. Syftet är att få underlag för planering av verksamheter och insatser, t.ex. kompetensbehov, personaltäthet, behov av samverkan med andra kommuner eller behov av tillfälliga boenden mm.
- IFO ska ha tydliga rutiner (screening) för att identifiera våldsutsatta, barn som kan ha bevittnat våld samt våldsutövande bland dem som redan är aktuella på annat sätt inom socialtjänsten, till detta används FREDA kortfrågor. All personal på IFO ska kunna göra riskbedömningar och då används FREDARiskbedömning.
- Personalen inom IFO ska ha kännedom om två-års regeln (att äktenskapet måste ha varat i två år innan permanent uppehållstillstånd beviljas) vid tillfälligt uppehållstillstånd och när de möter våldsutsatta som ingått äktenskap eller samboskap med en person bosatt i Sverige vara noga med att dokumentera det som den våldsutsatta uppger att han/hon utsatts för. Detta för att den informationen ska kunna utgöra ett ställningstagande för Migrationsverket om hon/han ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd.
- I de fall den våldsutsatte/a inte behärskar svenska ska en tolk anlitas. Fråga alltid innan tolken beställs om den utsatte/a önskar en manlig eller kvinnlig tolk. Om det kan finnas en risk att den utsatte/a känner tolken kan det vara bra att beställa en telefontolk som inte bor i Skaraborg. 11
- All personal i kommunen ska ha kännedom om hur skyddade personuppgifter ska hanteras. Checklista ska finnas avseende gällande hantering av personakter

med skyddade personuppgifter, dokumentation, IT-frågor, postfrågor och att alltid motringa i kontakter som rör en person med skyddade personuppgifter).

- All personal inom IFO, ÄO, LSS, skola, fritidshem och förskola ska ha kännedom om kommunens handlingsplan om våld i nära relationer. Denna ska finnas med i introduktionen av nyanställd personal. Närmsta chef ansvarar för uppföljning.
- Det uppsökande arbetet ska ske genom samverkan med andra aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta, våldsutövande och barn som kan ha bevittnat våld. Detta gäller bl.a. Utväg, polisen, hälso- och sjukvården, ungdomsmottagning, skolan, förskola och frivilligorganisationer.

Handläggning och insatser

IFO ska aktivt ge information och erbjuda stöd till våldsutsatta. När socialtjänsten får vetskap om att det finns barn i en relation där våld förekommer måste barnens specifika behov uppmärksammas. Socialtjänsten bör också erbjuda barnets föräldrar och andra närstående till barnet råd och stöd utifrån barnets behov. Socialtjänsten ska även utforma arbetssätt med de våldsutövande och deras ansvarstagande för sitt våldsbeteende. För IFO innebär detta att tjänstemän måste ha kunskap om företeelser kring våld i nära relationer. Socialtjänsten erbjuder stöd och insatser akut, på kort och/eller lång sikt i form av:

- Råd och stöd
- Tillfälligt boende
- Ekonomiskt bistånd
- Kontakt med Utväg

Råd och stöd

- Råd, stödsamtal och behandlingsinsatser t ex familjerådgivning, familjebehandling, kontaktperson.
- Vägledning och stöd vid kontakt med andra myndigheter.
- Förmedling av kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer.
- Akut boende och stöd att söka och anskaffa ett nytt permanent boende.
- Råd och stöd i familjerättsliga frågor.

Tillfälligt boende

Om en person som är våldsutsatt i en nära relation är i behov av stöd och insatser akut, bör socialtjänsten erbjuda denne/a lämpligt, tillfälligt boende. En individuell bedömning av eventuellt behov av specifikt boende görs. Boendet bör utformas efter personens specifika situation och behov.

Det kan också bli aktuellt med ett tillfälligt boende för personen som har utövat våldet och som frivilligt går med på att lämna det gemensamma hemmet. Detta då i stället för att den som utsatts för våldet och eventuellt dennes barn tvingas att lämna hemmet.

Beslut om att ge en person en insats i form av tillfälligt boende dokumenteras i den våldsutsattes personakt. När en våldsutsatt tar med sig barn till boendet gör hen det på eget ansvar. Det innebär inte att socialtjänsten har placerat barnet, och det fattas således inget

beslut om barnet. Om en våldsutsatt erbjuds tillfälligt boende och har med sig barn som bevittnat våld ska dock barn och ungdomsenheten inom IFO informeras så att de kan inleda utredning jml 11 kap. 1 § SoL för att utreda barnets egna behov av stöd och hjälp.

En beslutad insats om tillfälligt boende ska dokumenteras. Hur denna insats praktiskt ska genomföras ska dokumenteras i en genomförandeplan. Genomförandeplanen tydliggör för den våldsutsatte/a, socialtjänsten och verksamheten som genomför insatsen vad som ska göras, av vem och när.

Ekonomiskt bistånd

Av socialstyrelsens allmänna råd (SOFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd framgår det att våld eller andra övergrepp av närstående särskilt bör beaktas i bedömningen av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Socialtjänsten ska ha beredskap för att handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som är akut och avser en våldsutsatt. Att någon är utsatt för våld innebär dock inte att den vanliga biståndsprövningen kan sättas ur spel. Varje ärende ska så långt som möjligt handläggas enligt sedvanliga principer och rutiner. Hänsyn i bedömningen ska tas till om den våldsutsatte/a förfogar över sina egna konton och tillgångar. Det ska göras en helhetsbedömning där hänsyn tas till vilka konsekvenserna blir om den våldsutsatte inte får det sökta biståndet.

Utväg Skaraborg

Utväg vänder sig till den som är våldsutsatt, barn som kan ha bevittnat våld och till den som är våldsutövande. Utväg erbjuder individuella stöd- och motivationssamtal samt deltagande i gruppverksamhet. Kontakten med Utväg inleds med individuell kontakt med Utvägs samordnare för män, kvinnor eller barn och stödet utformas utifrån individens situation och behov.

Samverkan

En viktig del i arbetet mot våld i nära relationer är samverkan inom och utanför den egna organisationen. Sedan 1996 pågår i Västra Götalands Skaraborgsregion en myndighetsövergripande verksamhet i arbetet mot våld i nära relationer, kallad Utväg Skaraborg. Samverkande myndigheter är polisen, åklagarkammaren, kriminalvården, hälso- och sjukvården samt Skaraborgs 15 kommuner genom socialtjänsten. Utväg samarbetar med Kvinnohuset Tranan, Kvinno- och brottsofferjourer samt med Rädda barnen. Den bärande tanken bakom verksamheten är att våld i nära relationer är ett komplext fenomen som kräver en helhetssatsning från samhällets institutioner samt att varje myndighets/ organisations handlande underlättas och får tyngd genom att de utgör länkar i en helhet.

Utväg administrerar ett kontaktpersonsätverk med representanter för de samverkande myndigheterna. Kontaktpersonerna fungerar som en länk mellan Utväg och den egna organisationen. Gullspång kommun representeras av samordnaren för våld i nära relationer. Samordnare ska ingå i Utvägs kontaktpersonsätverk.

Utväg har i sin specialistfunktion en konsultativ uppgift i förhållande till kommunerna.

Intern samverkan

Inom Gullspång kommun ska det finnas en intern samverkan. Syftet med samverkan är att underlätta det interna samarbetet för ärenden som gäller våld i nära relationer, genom personkännedom, ökad kunskap etc. För att kunna utbyta uppgifter om enskilda personliga förhållanden mellan socialtjänst, skola, förskola m.fl. krävs dock ett samtycke från den som uppgiften rör. (12 kap. 2§ OSL)

- Samverkan kring kompetensutveckling mellan olika personalgrupper kring våld i nära relationer.
- Samverkan med förskola/skola. Det är viktigt att uppmärksamma skolgången för barn som bor med en förälder i tillfälligt boende i en annan kommun än folkbokföringskommunen. Barn har rätt till fortsatt skolgång, men det kan av olika skäl bli aktuellt med byte av skola. Barnets hemortskommun dvs. den kommunen där barnet är folkbokfört, har ansvaret för att se till att barnet får den skolgång det har rätt till, men vistelsekommunen har ansvar för att uppmärksamma om barnet inte får skolgång. Kontakt med skolsköterska eller skolkurator eller någon annan inom elevhälsan kan vara ett stöd för barnet i synnerhet om problemen hemma också kan bidra till svårigheter i skolarbetet och i kamratrelationerna. Det kan också vara viktigt att förskola och skola känner till barnets svårigheter för att kunna ge adekvat stöd inom förskolans och skolans ram.
- Samverkan för att samordna insatserna för den våldsutsatta, de våldsutövande och för barn som kan ha bevittnat våld.

Extern samverkan

Samsyn och samverkan är väsentligt för att våldsutsatta, våldsutövande och barn som kan ha bevittnat våld ska få det stöd som de behöver och har rätt till. Samverkan sker på individnivå och strukturell nivå. IFO har det samordnande ansvaret för den externa samverkan med rättsväsendet/polis, hälso-sjukvård, Migrationsverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Brottsoffermyndigheten, Skatteverket, Försäkringskassa, Arbetsförmedling, ideella föreningar och ev. övriga organisationer.

Förtydligande om samverkan med:

- Polis – Personer som utsatts för våld av närstående kan erbjudas skydd och hjälp av polisen. Inom polisen finns s.k. brottsoffersamordning av myndighetens information, stöd och hjälp till brottsoffer. I allvarigare fall är det en fråga om personsäkerhetsarbetet inom polisen. Socialtjänsten kan behöva samverka med polisen när det gäller riskanalyser.
- Hälso- och sjukvård – Många som utsätts för våld och barn som bevittnar våld behöver insatser från hälso- och sjukvård. Samverkan bör finnas mellan MVC,BVC, Primärvård, tandvård, BUP, vuxenpsykiatri och ungdomsmottagningar. När den enskilda har behov av insatser från socialtjänst och hälso- och sjukvård ska kommunen tillsammans med Landstinget enligt 2 kap. 7§ SoL upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att en plan upprättas.

- Migrationsverket- Socialtjänsten och Migrationsverket kan behöva samråda när asylsökande utsätts för våld i nära relation.
- Skatteverket- Samverkan med skatteverket kan behövas i frågan om skyddade personuppgifter.
- Kronofogdemyndighet- En ansökan om handräckning hos Kronofogden kan övervägas om det bedöms som utsiktslöst att en våldsutsatt inte kan få ut sina ägodelar ur en gemensam bostad.

Säkerhet

Hot- och riskbedömning

IFO ska genomföra strukturerade hot- och riskbedömningar med stöd av FREDA-riskbedömning. IFO ska tillgodose att våldsutsatta och barn som kan ha bevittnat våld vid behov erbjuds tillfälligt boende.

IFO ska erbjuda våldsutsatta hjälp till kontakt med polisen. Detta för att eventuellt göra en polisanmälan eller för att ansökan om besöksförbud/kontaktförbud. Viktigt vid polisanmälan är att polisen får kännedom om ett barn har bevittnat våld detta för att barnet senare ska kunna yrka brottskadeersättning.

Ibland kan socialsekreteraren behöva träffa den våldsutsatte/a på annan plats där han/hon inte riskerar att träffa den som utsatt henne/honom för våld.

Om det finns misstankar om att ett barn har utsatts för brott bör detta skyndsamt polisanmälas, om det bedöms vara till barnets bästa (SOSFS 2006:12). IFO-chefen ska efter bedömning polisanmäla våld mot barn.

Sekretesskydd

Socialtjänsten ska informera och vara behjälplig om de våldsutsatta vill ansöka om:

Sekretessmarkering: En sekretessmarkering gör det svårare för andra att ta del av en persons personuppgifter i folkbokföringsregistret. Det innebär att Skatteverket för in en markering vid personens personuppgifter som anger att ingen får lämna ut uppgifterna utan tillstånd och säkerhetskontroll. Det finns inte några formella krav för att få en sekretessmarkering. Någon form av intyg, exempelvis från polis eller socialtjänst eller annan utredning som styrker förhållanden bör dock finnas som underlag för bedömningen. Det ska röra sig om ett konkret hot.

Kvarskrivning: Kvarskrivning fungerar som ett adresskydd när en person har flyttat till annan, hemlig adress. I praktiken innebär det att personens nya, verkliga bostadsort inte framgår av folkbokföringsregistret och därmed inte heller sprids till andra myndigheter.

Personens gamla adress tas bort och personen registreras som "på församlingen skriven" i sin gamla folkbokföringsort. Skattekontorets adress anges som en särskild postadress. En markering om att en person har skyddade personuppgifter meddelas ut till andra myndigheter tillsammans med adressen till skattekontoret.

Personens post går till ett regionalt skattekontor där särskilda handläggare har personens nya adress manuellt förvarad och kan vidarebefordra personens post. Personen kan få kvarskrivning på sin gamla folkbokföringsort i högst tre år i taget efter att personen har flyttat. Kravet för att få bli kvarskriven är att personen av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller andra allvarliga trakasserier. Omständigheterna ska i princip motsvara de som gäller för meddelande av kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud.

Fingerade personuppgifter: Innebär att en person får byta identitet genom att använda andra personuppgifter än de verkliga. Denna möjlighet finns vid särskilt allvarliga hot och medges enligt 16 1§ lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter. Den som vill ansöka om detta gör det hos Rikspolisstyrelsen som sedan ansöker hos Tingsrätten. Kommunen ska ha tydliga, skriftliga rutiner för hur skyddade personuppgifter ska hanteras.

Kvalitetssäkring

Uppföljning

Det ska finnas en uppföljningsmodell för att säkerställa att arbetet mot våld i nära relationer är av god kvalitet. Modellen ska syfta till att följa det egna arbetet med våldsutsatta, barn som kan ha bevittnat våld samt våldsutövande. Uppföljningsmodellen ska även redogöra för hur socialtjänsten fullgör sitt ansvar för kontroll och uppföljning av insatser som nämnden lämnat över genomförandet av till extern verksamhet. Frågorna i modellen ska täcka socialtjänstens ansvar för upptäckt av våld, behov av stöd och hjälp, inklusive särskilda behov av t ex ålder, etnicitet, hedersrelaterat våld och förtryck (HVF), sexuell läggning, funktionsnedsättning eller missbruk och beroende. En lägsta nivå av uppföljning är att fråga kvinnan/mannen om vad han/hon tyckt om det bemötande han/hon fått av socialtjänsten när insatsen avslutas, om han/hon fått den hjälp de önskat, om insatserna varit bra eller om hon/han önskat något annat. Om personen samtycker kan en sådan uppföljning även göras vid ett senare tillfälle.

Kartläggning

IFO ska ha ett system för att ta fram statistik på förekomst av våld mot närstående i kommunen. Systemet ska täcka:

- Hur många som har varit våldsutsatta.
- Hur många barn som kan ha bevittnat våld.
- Hur många som har utövat våld.

Kartläggningen ska avse samtliga ärenden som kommer till socialnämndens kännedom. Kartläggningen ska göras årligen. I samband med denna kartläggning ska man också utreda om de insatser socialtjänsten erbjuder svarar mot enskilda och grupperns olika behov.

Metodutveckling

IFO ska utveckla och utforma metoder för att kunna ge målgruppen stöd och hjälp utifrån den bästa tillgängliga kunskapen om målgruppens behov och vad som ger bäst resultat. Utvecklingen avser även synliggörande av våldet. Metodutvecklingen kan med fördel ske i samverkan med Utväg Skaraborg som också verkar för regional utveckling och nationell forskning.

Andras ansvar

Sjukvårdens ansvar

Sjukvårdens ansvar styrs främst av hälso- och sjukvårdslagen (HSL) som i sin portalparagraf har samma helhetssyn som socialtjänstlagen. Sjukvården ska föra noggrann dokumentation vilket bl. a är en förutsättning för att rättsintyg vid misshandel blir korrekta. Det är framförallt vårdcentralerna, akutmottagningarna och kvinnokliniken som på ett tidigt stadium kommer i kontakt med våldsutsatta.

Polisens ansvar

I rättegångsbalken framgår att när ett misshandelsbrott kommer till polisens kännedom ska anmälan upptas och förundersökning inledas. Polisanmälan görs av kvinnan själv men också av andra. Polisen har också skyldighet att rapportera samtliga misshandelsfall till socialnämnden då det finns barn i familjen.

Åklagarens ansvar

Våld mot närstående faller under allmänt åtal. Åklagaren är den som ansvarar för förundersökningen och beslutar om det finns skäl att anhålla våldsutövaren eller om åtalet ska läggas ner.

Migrationsverkets ansvar

Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL). För vuxna över 18 år som är asylsökande har dock Migrationsverket ansvar för att de vid behov beviljas logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag (1, 2 och 13 §§ lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA). Den personkrets som omfattas av LMA har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för insatser av motsvarande karaktär. Om någon som omfattas av LMA ansöker om bistånd för särskilda behov som inte täcks av LMA är kommunen skyldig att pröva ansökan. T.ex. kontaktperson eller samtalsstöd.

Även de personer som under asyltiden utsätts för våld eller andra övergrepp av en närstående, har kommunen enligt 2 a kap. 1 § SoL det övergripande ansvaret för att en 15 våldsutsatt person får det stöd och hjälp han/hon behöver som avses i 5 kap. 11 § SoL. Om socialnämnden bedömer det lämpligt för kvinnan/mannen kan Migrationsverket omplacera personen inom sin egen förläggningsorganisation. Det är angeläget att socialtjänsten och Migrationsverket i dessa fall samråder för att den våldsutsatta ska få den hjälp han/hon behöver.

Förskolan och skolans ansvar

Förskolan och skolan ska samverka med Socialtjänsten. Förskolan/skolan har en anmälningskyldighet till Socialtjänsten enligt 14 kap 1§ Sol om de har misstanke om att ett barn far illa (ex barn som utsätts för våld, bevittnar våld, är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck). Förskolecheferna och rektorerna i Gullspång kommun har ett ansvar att tillse att personalen som arbetar med barnen har en god kännedom om sin anmälningskyldighet samt att de har en kännedom om kommunens handlingsplan mot våld i nära relationer. Skolan har

också ett ansvar för att arbeta förebyggande och ge elever information om deras mänskliga rättigheter.

Folktandvården

Folktandvården i Västra Götaland har som första tandvårdsorganisation i Sverige inlett ett samarbete med Västra Götalandregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, VKV. Regionstyrelsens grunduppdrag till VKV var att höja kompetensen om våld i nära relationer hos alla medarbetare inom hälso- och sjukvården. Målet var att förbättra förmågan att identifiera, bemöta och omhänderta personer som är utsatta för våld i nära relationer. Därutöver arbetar VKV med ett tilläggsuppdrag som innebär att de ska ta fram regiongemensamma riktlinjer inom området för ett flertal verksamheter inklusive tandvården. Folktandvården har en unik möjlighet att tidigt upptäcka barn och unga som far illa samt vuxna personer som utsätts för våld. Det finns ingen annan offentlig verksamhet som möter barn och unga regelbundet över en så lång tidsperiod som 20 år. Folktandvården kan se utvecklingsförändringar och skador hos barn, unga och vuxna.